

MERÉNYI-METZGER GÁBOR

A BERCSÉNYI CSALÁD UTOLSÓ HÁROM GENERÁCIÓJÁNAK ANYAKÖNYVI FORRÁSAI

Az alábbi publikációban a székesi gróf Bercsényi család utolsó három generációjának,¹ azaz a familia franciaországi ágához tartozó tagjainak anyakönyvi forrásaival ismerkedhetünk meg. (A Bercsényiek francia ágát gróf Bercsényi László marsall alapította és unokájával, az 1835-ben elhunyt utolsó Bercsényivel, gróf Bercsényi László császári-királyi alezredessel halt ki fiágon.) Így az alábbiakban szó lesz a marsallnak, valamint 12 gyermekének és négy unokájának eredeti keresztelési-, házassági- és halotti anyakönyvi bejegyzéseiről, mely — eddig szinte kivétel nélkül publikálatlan — dokumentumokat öt ország (Anglia, Ausztria, Franciaország, Németország és Szlovákia) számos levéltárából és egyházi irattárából sikerült beszereznem.

E három generációba összesen 17 személy tartozott: az elsőbe egy, azaz gróf Bercsényi László marsall; a másodikba a marsall 12 gyermeke; a harmadikba pedig a marsall két felnőttkort megélt fiának, Miklós Ferencnek és Ferenc Antalnak két-két gyermeke. Ez tehát azt jelenti, hogy 17 keresztelési-, 17 halotti-, valamint öt házassági anyakönyvi bejegyzést, azaz közel negyven eredeti dokumentumot

1 A gróf Bercsényi család utolsó három generációjának, azaz Bercsényi marsall és famíliájának történetéről ld.: Dictionnaire de la Noblesse, Contenant les Généalogies, l'Histoire & la Chronologie des Familles Nobles de France. Tome II. Paris, 1771. 338–339. p.; Nagy Iván: Magyarország családai czimerekkel és nemzékrendi táblákkal. II. köt. Pest, 1858. 12. p.; *Thaly Kálmán*: Gróf Bercsényi ivadékok Franciaországban. In: Turul, 1889. 39–41. p (a továbbiakban: *Thaly*, 1889); *Thaly Kálmán*: A székesi gróf Bercsényi család. III. köt. Bp., 1892.; *Báró Forster Gyula*: Gróf Berchényi László Franciaország marsallja. Bp., 1925 (a továbbiakban: *Forster*, 1925); *Báró Forster Gyula*: Utóhang gróf Berchényi László Franciaország marsallja történetéhez. Bp., 1929 (a továbbiakban: *Forster*, 1929); *Comte Jacques de la Rupelle*: Le maréchal de Bercheny de Szekes. Tarbes, 1977.; *Zachar József*: Bercsényi László, a Rákóczi szabadságharc kapitánya, Franciaország marsallja. Vaja, 1979 (a továbbiakban: *Zachar*, 1979); *Zachar József*: Idegen hadakban. Bp., 1984 (a továbbiakban: *Zachar*, 1984); *Zachar József*: Franciaország magyar marsallja, Bercsényi László. Bp., 1987 (a továbbiakban: *Zachar*, 1987); *Zachar József*: A franciaországi Bercsényi-huszárezred története 1721–1791. In: Hadtörténelmi Közlemények, 1992. 4. sz. 33–73. p (a továbbiakban: *Zachar*, 1992); *Zachar József*: Bercsényi László és a franciaországi Bercsényiek. In: Bercsényi Miklós és kora. Hódmezővásárhely, 1993. 49–67. p (a továbbiakban: *Zachar*, 1993); *Général Raymond Boissau*: Ladislas Bercheny Magnat de Hongrie, Maréchal de France. Paris-Bp.-Szeged, 2006 (a továbbiakban: *Boissau*, 2006); etc.

kellett megtalálnom. Kutatásaim befejeztével ezen források közül mindössze négy olyan maradt, amelyeket nem sikerült fellelnem: egy kereszteleési- és három halotti anyakönyvi bejegyzés. Közülük háromról kiderítettem, hogy bizonyosan megsemmisültek, egyről pedig megállapítottam, hogy talán soha nem is létezett. (Megjegyzendő, hogy a három halotti anyakönyvi bejegyzés tartalmáról, adatairól ettől függetlenül sikerült információkat szereznem, felleltem ugyanis e három személy sírfeliratának a pontos szövegét.)

Ezen felkutatott források birtokában sok, a családdal kapcsolatos adatot, dátumot tudtam javítani, kiegészíteni és pontosítani. Ezek közül itt, a bevezetőben most csupán hármat szeretnék megemlíteni. Az egyik, hogy megtaláltam gróf Bercsényi Miklós Ferenc síremlékét, mely nem az elzászi Mulhouse-ben, hanem a türingiai Mühlhausen-ben van, azaz az ezredes nem a mai Franciaország, hanem a mai Németország területén hunyt el! A másik, hogy felkutatam gróf Bercsényi Ferenc Antal halotti anyakönyvi bejegyzését, melyből egyértelműen kiderült, hogy a tábornok nem 1811-ben, hanem 1810. január 25-én halt meg Londonban. A harmadik pedig, hogy sikerült megtalálnom a család utolsó tagjának, gróf Bercsényi Klementínának a halotti anyakönyvi bejegyzését, mely dokumentum szerint az asszony Nice-ben, azaz Nizzában hunyt el 1863. április 2-án.

I. Generáció²

Gróf Bercsényi László Ignác (Ladislas Ignace comte de Bercheny)

A szakirodalmi források³ és a legújabb magyar lexikonok⁴ szerint gróf Bercsényi László Ignác a Sáros vármegyei Eperjesen (ma a szlovákiai Prešov), 1689. augusztus 3-án látta meg a napvilágot, gróf Bercsényi Miklós és gróf Drugeth Krisztina első gyermekeként.

Az eredeti, latin nyelvű kereszteleési anyakönyvi bejegyzést az eperjesi állami levéltárban (Štátny archív v Prešove) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum így szól: „In Augusto 3. Baptizatus est infans nomine Ladislaus

2 Az I. generációba tartozó egyetlen személy gróf Bercsényi Miklós és gróf Drugeth Krisztina gyermeke volt.

3 Forster, 1925. 45. p.; Zachar, 1979. 14. p.; Zachar, 1984. 181. p.; Zachar, 1987. 17. p.; Zachar, 1993. 49. p.; Boissau, 2006. 15. p.

4 Magyar Katolikus Lexikon. I. köt. Főszerk.: Diós István. Bp., 1993 (a továbbiakban: MKL). 759. p.; Magyar Nagylexikon. III. köt. Bp., 1994 (a továbbiakban: MNI). 649. p.; Új Magyar Életrajzi Lexikon. I. köt. Főszerk.: Markó László. Bp., 2001 (a továbbiakban: ÚMÉL). 652. p.

Ignatius, patre Illmo Comite Nicolao Berzeni et matre Christina Druget. Patrimi fuere Exllnz Comes Preiner et Maria Preinerin. Natus Eperiesini”⁵. Azaz, 1689. augusztus 3-án megkereszteltetett a László Ignác nevű csecsemő, apja méltóságos gróf Bercsényi Miklós és anyja Drugeth Krisztina. Keresztszülei voltak nagyméltóságú Breuner gróf és Breuner Mária. Született Eperjesen.

A bejegyzésből tehát egyértelműen kiderül, hogy Bercsényi marsall mikor és hol született, valamint az, hogy kik voltak a szülei és a keresztszülei. A dokumentumból megtudhatjuk továbbá, hogy az Ignác nem a bérmaneve — mint ahogy azt Zachar József állította⁶ —, hanem a keresztségben kapott második keresztnéve volt.

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi László Ignác és Anne Catherine Girard de Wiet a franciaországi Frouet-ben (mely a Méry-i római katolikus plébánia filiája volt és mely helység ma Méry-sur-Marne része), 1726. május 14-én kötöttek házasságot.⁷

Az eredeti, francia nyelvű házassági anyakönyvi bejegyzést Dammarie-les-Lys-ben, a Seine-et-Marne megyei levéltárban (Archives départementales de Seine-et-Marne) találtam meg. Az 1929-ben már publikált⁸ dokumentum szerint „Ladislas Comte de Berchiny” ezredes és „Anne Catherine Girard” kisasszony 1726. május 14-én házasodtak össze a Frouet-i római katolikus kápolnában.⁹

A szakirodalmi források¹⁰ és a legújabb magyar lexikonok¹¹ szerint gróf Bercsényi László Ignác marsall a franciaországi Luzancy-ban, 1778. január 9-én hunyt el. Ezen adatokat erősíti meg továbbá a Luzancy-i római katolikus plébániatemplomban található sírfelirata is, mely szerint „Ci-gist très haut très illustre seigneur, Monsieigneur Ladislas-Igance comte de Bercheny, magnat Hongrie, maréchal de farnce, grand croix de l’ordre royal et militaire de Saint-Louis, seigneur de Luzancy, Messy, Courcelles-sur-marne et autres lieux. Ci-

5 Štátny archív v Prešove. Zbierka cirkevných matrik. Rímsko-katolícky farský úrad Prešove. Matrika narodených. Inv. č. 863/6. Fol. 41.

6 Zachar, 1979. 15. p.; Zachar, 1987. 29. p.

7 Forster, 1925. 202. p.; Zachar, 1979. 91. p.; Zachar, 1984. 193. p.; Zachar, 1987. 101. p.; Zachar, 1993. 54. p.; Boissau, 2006. 47. p.

8 Forster, 1929. 12–13. p.

9 Archives départementales de Seine-et-Marne (a továbbiakban: ADSM). Registres paroissiaux. Párisse catholique Méry-sur-Marne. I Mi 64.

10 Forster, 1925. 198. p.; Zachar, 1979. 29. p.; Zachar, 1984. 209. p.; Zachar, 1987. 255–256. p.; Zachar, 1993. 61. p.; Boissau, 2006. 191. p.

11 MKL. 759. p.; MNL. 649. p.; ÚMÉL. 652. p.

devant grand écuyer de Lorraine, conseiller, chevalier d'honneur de la cour souveraine de Lorraine et Barrois, gouverneur des ville et château de Commercy, grand bailli d'épée et capitaine de la capitainerie royale des chasses de la dite ville de Commercy, décédé le 9 janvier de l'année de grâce mil sept cent soixante-dix-huit et de son âge la quatre-vingt-dixième, et inhumé à côte de très haute et très illustre dame Anne-Catherine de Wiet-Gézard son épouse.”¹²

Az eredeti, francia nyelvű halotti anyakönyvi bejegyzést a Seine-et-Marne megyei levéltárban (Archives départementales de Seine-et-Marne) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Ladislas Ignace Comte de Berchény de Székés” marsall 1778. január 9-én, 89 éves korában halt meg Luzancy-ban és január 12-én temették el a helyi római katolikus plébániatemplomban.¹³

II. Generáció¹⁴

1. Gróf Bercsényi László János Tádé (Ladislas Jean Thaddée comte de Bercheny)

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi László Ignác és Anne Catherine Girard de Wiet első gyermeke, László János Tádé a franciaországi Frouet-ben, 1726. május 11-én látta meg a napvilágot.¹⁵

Az eredeti, francia nyelvű keresztelési anyakönyvi bejegyzést a Seine-et-Marne megyei levéltárban (Archives départementales de Seine-et-Marne) találtam meg. Az 1929-ben már publikált¹⁶ dokumentum szerint „Ladislas Comte de Berchiny” ezredes és „Anne Catherine Girard” fia, „Ladislas Jean Thaddée” 1726. május 11-én született Frouet-ben és másnap, május 12-én kereszttették meg a helyi római katolikus kápolnában.¹⁷

12 Forster, 1925. 28. p.; Zachar, 1979. 120. p.; Zachar, 1987. 256–257. p.; Boissau, 2006. 191. p.

13 ADSM. Registres paroissiaux. Paroisse catholique Luzancy. 1 Mi 49.

14 A II. generációba tartozó tizenkét személy (1–12.) gróf Bercsényi László Ignác és Anne Catherine Girard de Wiet gyermeke volt.

15 Forster, 1925. 206. p.; Zachar, 1987. 274. p.; Boissau, 2006. 205. p.

16 Forster, 1929. 12. p.

17 ADSM. Registres paroissiaux. Paroisse catholique Méry-sur-Marne. 1 Mi 64.

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi László János Tádé a franciaországi Frouet-ben, 1726. október 1-én hunyt el.¹⁸

Az eredeti, francia nyelvű halotti anyakönyvi bejegyzést a Seine-et-Marne megyei levéltárban (Archives départementales de Seine-et-Marne) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Ladislas Comte de Berchiny” ezredes és „Anne Catherine Girard” fia, „Ladislas Jean Thaddée” 1726. október 1-én halt meg Frouet-ben és másnap, október 2-án temették el a Méry-i római katolikus plébániatemplomban.¹⁹

2. Gróf Bercsényi Magdolna Katalin (Madeleine Catherine comtesse de Bercheny)

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi László Ignác és Anne Catherine Girard de Wiet második gyermeke, Magdolna Katalin Luzancy-ban, 1730. július 22-én látta meg a napvilágot.²⁰

Az eredeti, francia nyelvű keresztelési anyakönyvi bejegyzést a Seine-et-Marne megyei levéltárban (Archives départementales de Seine-et-Marne) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Ladislas comte de Berchiny” ezredes és „Anne Catherine Girard” lánya, „Magdaleine Catherine” 1730. július 22-én született Luzancy-ban és másnap, július 23-án kereszttelték meg a helyi római katolikus plébániatemplomban.²¹

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Magdolna Katalin az ausztriai Bécsben, 1795-ben hunyt el.²²

Ahhoz azonban, hogy megtaláljam gróf Bercsényi Magdolna Katalin eredeti halotti anyakönyvi bejegyzését, először azt kellett kiderítenem, hogy pontosan hol is halt meg Bécsben, illetve, hogy az a hely akkor melyik római katolikus egyházközség területéhez tartozott. Ez persze némi nehézséget okozhatott volna, mivel a XVIII. század végén közel 30 plébánia működött az osztrák főváros Gürtelen belüli részén, de szerencsére a kezembe került az „Adler” című osztrák heraldikai és genealógiai folyóirat 1907. évi száma. Ebben pedig az olvasható,

18 Forster, 1925. 206. p.; Zachar, 1987. 274. p.; Boissau, 2006. 205. p.

19 ADSM. Registres paroissiaux. Pavoisse catholique Méry-sur-Marne. 1 Mi 64.

20 Forster, 1925. 206. p.; Zachar, 1987. 274. p.; Boissau, 2006. 205. p.

21 ADSM. Registres paroissiaux. Pavoisse catholique Luzancy. 6 E 282/1.

22 Forster, 1925. 206. p.; Zachar, 1987. 292. p.; Zachar, 1993. 65. p.; Boissau, 2006. 193. p.

hogy „Bercseny, Magdalena Katharina Gräfin v., ledig, Landstrasse Nr. 140., + 22. II. 1795.”²³

Ezután kiderítettem, hogy a gróf Bercsényi Magdolna Katalin lakcímeként megjelölt, III. kerületi Landstrasse 140. számú ház a Landstrasse-i római katolikus plébánia (Katholisches Pfarramt Landstrasse in Wien) területéhez tartozott. Az egyházközség anyakönyvében pedig megtaláltam a keresett bejegyzést. Az eredeti és eddig publikálatlan, német nyelvű dokumentum szerint „Magd. Kathar. Gräfin v. Bercseny” 1795. február 22-én, 64 éves korában, „Lungengeschwäre”, azaz tüdőfekély következtében halt meg az osztrák fővárosban és másnap, február 23-án temették el Bécs valamelyik temetőjében.²⁴

3. Gróf Bercsényi Katalin Franciska Zsófia (Catherine Françoise Sophie comtesse de Bercheny)

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi László Ignác és Anne Catherine Girard de Wiet harmadik gyermeke, Katalin Franciska Zsófia a franciaországi Luzancy-ban, 1731. október 14-én látta meg a napvilágot.²⁵

Az eredeti, francia nyelvű keresztelési anyakönyvi bejegyzést a Seine-et-Marne megyei levéltárban (Archives départementales de Seine-et-Marne) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Ladislas comte de Berchiny” ezredes és „Anne Catherine Girard” lánya, „Catherine Françoise Sophie” 1731. október 14-én született Luzancy-ban és ismeretlen időpontban keresztelték meg a helyi római katolikus plébániatemplomban.²⁶

Egyes szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Katalin Franciska Zsófia apátnő a franciaországi Flines-i cisztercita apátságban, 1773-ban hunyt el.²⁷ Boissau tábornok szerint viszont 1776. március 27-én halt meg.²⁸ Édouard Hautcoeur abbé, a Flines-i cisztercita apátság (Abbaye de Flines) történetéről — még a XIX. század közepén — írt monográfiája szerint azonban Bercsényi apátnő

23 Jahrbuch der K. K. Heraldischen Gesellschaft „Adler”. Band 17. Wien, 1907 (a továbbiakban: Jahrbuch, 1907). 7. p.

24 Katholisches Pfarramt Landstrasse in Wien. Sterbebuch der Kirche St. Rochus auf der Landstrasse. Tom. 2. Fol. 267.

25 Forster, 1925. 206. p.; Zachar, 1987. 274. p.; Boissau, 2006. 205. p.

26 ADSM. Registres paroissiaux. Paroisse catholique Luzancy. 6 E 282/1.

27 Zachar, 1987. 278. p.; Zachar, 1993. 62. p.

28 Boissau, 2006. 209. p.

Gróf Bercsényi Zsófia apátnő
Musée diocésain d'art sacré (Cambrai)

nem az apátságban, hanem „Elle mourut au refuge de Douai, le 27 mars 1776, d’une maladie de poitrine”²⁹, azaz a szomszédos Douai városában, 1776. március 27-én, tüdőbetegség következtében hunyt el. Ugyancsak ezeket az adatokat közölte velem az apátság történetének jelenkori kutatója, Monique Heddebaut is. Ő tájékoztatott továbbá arról is, hogy Douai-ban az apátságnak volt egy saját háza, mely ma is megtalálható a Rue du Gouvernement-en.³⁰

Sajnálatos módon Bercsényi apátnő a halotti anyakönyvi bejegyzését nem sikerült megtalálnom. Az egykori apátság mellett fekvő Flines-lez-Râches, Laillaing és Anhiers római katolikus anyakönyveiben — melyek a Nord megyei levéltárban (Archives départementales du Nord) találhatóak — nem szerepel a keresett bejegyzés. Az ugyancsak nincs Douai város katolikus anyakönyveiben — melyek a Douai-i városi levéltárban (Archives municipales de Douai) találhatóak — sem. Michel Vangheluwe, a megyei levéltár igazgatójának közlése szerint magának az apátságnak bizonyosan voltak saját anyakönyvei, de azok minden valószínűség szerint megsemmisültek!³¹ Ezek a matrikulák ugyanis nincsenek sem a már említett Nord megyei levéltárban (Archives départementales du Nord), sem a Douai-i városi levéltárban (Archives municipales de Douai), valamint a Lille-i érseki levéltárban (Archives du diocèse de Lille) és a Cambrai-i érseki levéltárban (Archives du diocèse de Cambrai) sem. (Azt, hogy az apácáknak valóban voltak saját anyakönyvei, azt az a tény is megerősíteni látszik, mely szerint a Flines-lez-Râches-i matrikulákban szerepel olyan személy is, aki az apátságban halt meg. Ilyen volt például Bercsényi apátnő „L’abbaye de Flines”-ben, 1770. január 7-én elhunyt nagynénje, „Mademoiselle Viette”.³²)

Szerencsére azonban egy francia forráskiadványban megtaláltam gróf Bercsényi Katalin Franciska Zsófia egykori sírfeliratát, mely szerint „Ci-gît très haute et très puissante dame madame Sophie de Bercheny, abbesse de cette maison, illustre par la noblesse de ses ancêtres et recommandable par sa charité envers les pauvres, par sa patience et sa résignation dans les douleurs d’une maladie longue et cruelle, édifiante par une foi vive, une piété constante, une tendresse singulière pour sa communauté qu’elle a gouvernée pendant 19 ans avec prudence et douceur. La mort inexorable l’a arrachée d’entre les bras de ses chères filles, le

29 *Édouard Hautcoeur*: Histoire de l’abbaye de Flines. Lille, 1909. 415. p.

30 Monique Heddebaut írásbeli közlése.

31 Michel Vangheluwe írásbeli közlése.

32 Monique Heddebaut írásbeli közlése.

27 mars 1776, la 28e année de sa profession religieuse et la 45e année de son âge. Requiescat in pace.”³³

Tehát gróf Bercsényi Katalin Franciska Zsófia apátnő 1776. március 27-én, 45 éves korában hunyt el és a Flines-i apátsági templomban temették el. (Az apátság azonban a Nagy Francia Forradalom során elpusztult és XIX. század közepére az utolsó kövei is eltűntek. Így Bercsényi apátnő síremléke is megsemmisült.)

4. Gróf Bercsényi Mária Zsófia (*Marie Sophie comtesse de Bercheny*)

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi László Ignác és Anne Catherine Girard de Wiet negyedik gyermeke, Mária Zsófia a franciaországi Luzancy-ban, 1732. szeptember 25-én látta meg a napvilágot.³⁴ (Igaz, Boissau tábornok szerint, a neve nem Mária Zsófia, hanem Anna Zsófia³⁵)

Az eredeti, francia nyelvű keresztelési anyakönyvi bejegyzést a Seine-et-Marne megyei levéltárban (Archives départementales de Seine-et-Marne) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Stanislas Comte de Berchigny” ezredes és „Anne Catherine Girard” lánya, „Marie Sophie” 1732. szeptember 25-én született Luzancy-ban és még aznap megkeresztelték a helyi római katolikus plébániatemplomban.³⁶

Egyes szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Mária Zsófia a franciaországi Méry-ben, 1732. december 11-én hunyt el.³⁷ Boissau tábornok szerint viszont 1732. december 15-én halt meg Méry-ben.³⁸

Az eredeti, francia nyelvű halotti anyakönyvi bejegyzést a Seine-et-Marne megyei levéltárban (Archives départementales de Seine-et-Marne) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Stanislas (helyesebben Ladislas) Comte de Berchigny” ezredes és „Anne Catherine Gerard” lánya, „Marie Sophie”

33 Épigraphie ou Recueil des inscriptions du département du Nord ou du diocèse de Cambrai. Tome V. Rédigé: *Abbé Théodore Leuridan*. Seclin-Lille, 1914 (a továbbiakban: *Leuridan*, 1914). 451. p.

34 *Forster*, 1925. 206. p.; *Zachar*, 1987. 274. p.; *Boissau*, 2006. 205. p.

35 *Boissau*, 2006. 205. p.

36 ADSM. Registres paroissiaux. Paroisse catholique Luzancy. 6 E 282/1.

37 *Forster*, 1925. 206. p.; *Zachar*, 1987. 274. p.

38 *Boissau*, 2006. 205. p.

1732. november 30-án, két hónapos korában halt meg Méry-ben és másnap, december 1-én temették el a Luzancy-i római katolikus plébániatemplomban.³⁹

5. Gróf Bercsényi Mária Anna (*Marie Anne comtesse de Bercheny*)

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi László Ignác és Anne Catherine Girard de Wiet ötödik gyermeke, Mária Anna a franciaországi Luzancy-ban, 1733. november 21-én látta meg a napvilágot.⁴⁰

Az eredeti, francia nyelvű keresztelési anyakönyvi bejegyzést a Seine-et-Marne megyei levéltárban (Archives départementales de Seine-et-Marne) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Ladislas Comte de Berchigny” ezredes és „Anne Catherine Girard” lánya, „Marie Anne” 1733. november 21-én született Luzancy-ban és még aznap megkeresztelték a helyi római katolikus plébániatemplomban.⁴¹

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Mária Anna az ausztriai Bécsben, 1796-ban hunyt el.⁴²

Magdolna Katalin nevű nővérehez hasonlóan, ahhoz, hogy megtaláljam gróf Bercsényi Mária Anna eredeti halotti anyakönyvi bejegyzését, először azt kellett kiderítenem, hogy pontosan hol is halt meg Bécsben, illetve, hogy az a hely akkor melyik római katolikus egyházközség területéhez tartozott. Ez persze — mint már említettem — némi nehézséget okozhatott volna, mivel a XVIII. század végén közel 30 plébánia működött az osztrák főváros Gürtelen belüli részén, de az „Adler” című osztrák heraldikai és genealógiai folyóirat 1907. évi számában erre is választ kaptam. E szerint „Bercseny, Maria Anna Gräfin v., ledig, Stadt, Teinfaltstrasse Nr. 82., + 14. X. 1795.”⁴³

Ezután kiderítettem, hogy a gróf Bercsényi Mária Anna lakcímekeként megjelölt, I. kerületi Teinfaltstrasse 82. számú ház a Schotten-i római katolikus plébánia (Katholisches Pfarramt Schotten in Wien) területéhez tartozott. Ezen egyházközség anyakönyvében pedig megtaláltam a keresett bejegyzést. Az eredeti és eddig publikálatlan, német nyelvű dokumentum szerint „Marianna Gräfin von Bercsenj” 1795. október 14-én, este 5 órakor, 60 (helyesebben 62)

39 ADSM. Registres paroissiaux. Paroisse catholique Luzancy. 6 E 282/1.

40 Forster, 1925. 206. p.; Zachar, 1987. 274. p.; Boissau, 2006. 206. p.

41 ADSM. Registres paroissiaux. Paroisse catholique Luzancy. 6 E 282/1.

42 Forster, 1925. 206. p.; Zachar, 1987. 292. p.; Zachar, 1993. 65. p.; Boissau, 2006. 193. p.

43 Jahrbuch, 1907. 7. p.

éves korában, „Bauchwassersucht”, azaz a hasvízkór következtében halt meg az osztrák fővárosban és másnap, október 15-én temették el Bécs valamelyik temetőjében.⁴⁴

6. *Gróf Bercsényi Zsuzsanna Felícia (Suzanne Félicité comtesse de Bercheny)*

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi László Ignác és Anne Catherine Girard de Wiet hatodik gyermeke, Zsuzsanna Felícia a franciaországi Luzancy-ban, 1734. november 7-én látta meg a napvilágot.⁴⁵

Az eredeti, francia nyelvű keresztelési anyakönyvi bejegyzést a Seine-et-Marne megyei levéltárban (Archives départementales de Seine-et-Marne) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Ladislas Comte de Berchigni” brigadéros és „Anne Catherine de Girard” lánya, „Susanne Félicité” 1734. november 7-én született Luzancy-ban és még aznap megkeresztelték a helyi római katolikus plébániatemplomban.⁴⁶

Egyes szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Zsuzsanna Felícia a franciaországi Luzancy-ban, 1734. november 8-án,⁴⁷ mások szerint viszont 1734. november 9-én halt meg Luzancy-ban.⁴⁸

Az eredeti, francia nyelvű halotti anyakönyvi bejegyzést a Seine-et-Marne megyei levéltárban (Archives départementales de Seine-et-Marne) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Ladislas de Berchigny” brigadéros és „Anne Catherine de Girard” lánya, „Susanne Félicité” 1734. november 9-én, két napos korában hunyt el Luzancy-ban és másnap, november 10-én temették el a helyi római katolikus temetőben.⁴⁹

44 Katholisches Pfarramt Schotten in Wien. Sterbebuch der Kirche Unsere Liebe Frau zu den Schotten. Tom. 15. Fol. 43.

45 Forster, 1925. 206. p.; Zachar, 1987. 275. p.; Boissau, 2006. 206. p.

46 ADSM. Registres paroissiaux. Párisse catholique Luzancy. 6 E 282/1.

47 Forster, 1925. 206. p.

48 Zachar, 1987. 275. p.; Boissau, 2006. 206. p.

49 ADSM. Registres paroissiaux. Párisse catholique Luzancy. 6 E 282/2.

7. *Gróf Bercsényi László János (Ladislas Jean comte de Bercheny)*

Egyes szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi László Ignác és Anne Catherine Girard de Wiet hetedik gyermeke, László János a franciaországi Luzancy-ban, 1735. november 5-én látta meg a napvilágot.⁵⁰ Zachar professzor szerint viszont 1735. november 9-én született Luzancy-ban.⁵¹

Az eredeti, francia nyelvű keresztelési anyakönyvi bejegyzést a Seine-et-Marne megyei levéltárban (Archives départementales de Seine-et-Marne) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Ladislas Comte de Berchiny” brigadéros fia, „Ladislas Jean” 1735. november 5-én született Luzancy-ban és még aznap — feltételesen — a bába keresztelte meg, majd 1736. október 15-én egyházilag is megkeresztelték a helyi római katolikus plébániatemplomban.⁵²

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi László János a franciaországi Lunéville-ben, 1742. július 9-én hunyt el.⁵³

Az eredeti, francia nyelvű halotti anyakönyvi bejegyzést Nancy-ban, a Meurthe-et-Moselle megyei levéltárban (Archives départementales de Meurthe-et-Moselle) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Ladislas Comte de Berchiny” tábornok és „Catherine Girard” fia, „Ladislas” 1742. július 9-én, hat éves korában halt meg Lunéville-ben és ismeretlen időpontban temették el a város római katolikus Szent Jakab (Saint Jacques) plébániatemplomában.⁵⁴

8. *Gróf Bercsényi Miklós Ferenc (Nicolas François comte de Bercheny)*

A szakirodalmi források⁵⁵ és a legújabb magyar lexikonok⁵⁶ szerint gróf Bercsényi László Ignác és Anne Catherine Girard de Wiet nyolcadik gyermeke, Miklós Ferenc a franciaországi Luzancy-ban, 1736. november 26-án látta meg a napvilágot.

50 Forster, 1925. 207. p.; Boissau, 2006. 206. p.

51 Zachar, 1987. 275. p.

52 ADSM. Registres paroissiaux. Paroisse catholique Luzancy. 1 Mi 48.

53 Forster, 1925. 207. p.; Zachar, 1987. 275. p.; Boissau, 2006. 207. p.

54 Archives départementales de Meurthe-et-Moselle (a továbbiakban: ADMM). Registres paroissiaux. Paroisse catholique St. Jacques Lunéville. 5 Mi 328/R 18. (E 41. Fol. 68.)

55 Forster, 1925. 207. p.; Zachar, 1984. 401. p.; Zachar, 1987. 275. p.; Zachar, 1993. 62. p.; Boissau, 2006. 206. p.

56 MKL. 759. p.; MNI. 650. p.; ÚMÉL. 654. p.

Az eredeti, francia nyelvű keresztelési anyakönyvi bejegyzést a Seine-et-Marne megyei levéltárban (Archives départementales de Seine-et-Marne) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Ladislas Comte de Berchigny” brigadéros és „Anne Catherine Girard” fia, „Nicolas” 1736. november 26-án született Luzancy-ban és másnap, november 27-én keresztelték meg a helyi római katolikus plébániatemplomban.⁵⁷

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Miklós Ferenc és Agnès Victoire Berthelot de Baye bárónő a franciaországi Lunéville-ben, 1757. május 2-án kötöttek házasságot.⁵⁸

Az eredeti, francia nyelvű házassági anyakönyvi bejegyzést a Meurthe-et-Moselle megyei levéltárban (Archives départementales de Meurthe-et-Moselle) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Nicolas François Comte de Berchény” ezredes és — „François Berthelot”, Baye bárója és „Cecile Riout de Curzay” lánya — „Agnès Victoire Berthelot de Baye” kisasszony 1757. május 2-án házasodtak össze a Lunéville-i római katolikus Szent Jakab (Saint Jacques) plébániatemplomban.⁵⁹

A magyarországi szakirodalmi források⁶⁰ és a legújabb magyar lexikonok⁶¹ szerint gróf Bercsényi Miklós Ferenc francia ezredes az elzászi Mulhouse-ban, vagy — ahogy azt a 2009-ben elhunyt Zachar professzor írta — németül „Mühlhausen”-ben, 1762. február 9-én hunyt el. Ezen közlések alól mindössze Thaly Kálmán egy 1889-ben megjelent cikke képez kivételt, melyben a gróf halálát — tévesen — Hannoverbe teszi.⁶²

Mulhouse városa ekkoriban ún. elzászi szabad városként a Svájci Konföderáció tagja volt; 1798-tól Franciaország, 1870 és 1918 között Németország, majd végül 1918-tól ismét Franciaország része. (Itt szeretném megjegyezni, hogy Mulhouse német neve nem Mühlhausen, hanem Mülhausen volt!) A fentebb említett irodalmi források adataira támaszkodva tehát megkerestem Colmar-ban, Haut-Rhin megye levéltárát (Archives départementales du Haut-Rhin). Tőlük megtudtam,

57 ADMS. Registres paroissiaux. Paroisse catholique Luzancy. 6 E 282/1.

58 Forster, 1925. 207. p.; Zachar, 1984. 401. p.; Zachar, 1987. 212. p.; Zachar, 1993. 63. p.; Boissau, 2006. 208. p.

59 ADMM. Registres paroissiaux. Paroisse catholique St. Jacques Lunéville. 5 Mi 328/R 19. (E 56. Fol. 34–35.)

60 Forster, 1925. 208. p.; Zachar, 1984. 401. p., Zachar, 1987. 242. p., 275. p., 292. p.; Zachar, 1992. 57. p.

61 MKL. 759. p.; MNI. 650. p.; ÚMÉL. 654. p.

62 Thaly, 1889. 40. p.

hogy 1762-ben csupán két protestáns egyházközség, a francia református és a német református működött a városban, a Mühlhausen-i katolikusok pedig a közeli Dornach-hoz tartoztak. Így átnéztem a város két református egyházának és a Dornach-i római katolikus plébániának a matrikuláit, de azok egyikében sem szerepelt Bercsényi gróf halála. Summa summarum, semmilyen adatot, illetve nyomot nem sikerült arra vonatkozóan találnom, hogy az elzászi Mulhouse városa lenne gróf Bercsényi Miklós Ferenc huszárezredes elhunytának a helyszíne.

Ezután a figyelmem Németország felé terelődött. Ennek egyik oka az volt, hogy Boissau tábornok Bercheny-monográfiájában az szerepel, hogy a marsall idősebb fia a Göttingen és Gotha között fekvő Mühlhausen-ben hunyt el.⁶³ Egy másik, 1864-ben megjelent francia könyvben pedig az olvasható, hogy „Bercheny (Nicolas-François, comte de),” 1762. február 9-én Muhlhausen-ben, „en Allemagne”, azaz Németországban hunyt el.⁶⁴

Németországban közel 30 ilyen nevű helység volt és van. Nagy szerencsémre azonban a kezembe került a tübingiai Mühlhausen város krónikája, melyből egyértelműen kiderült, hogy „Zu dieser Zeit grassirten die Blattern grausam unter den francözischen Officiern, einer von ihnen, ein Husaren-Oberst von Bercheny starb auch daran in Herrn Schottes Hause in der Herrengasse am 8 Februar und ward mit grossem Gepränge nach 1 Uhr nachmittags mit vielen Lichtern an der Leiche in der Jacobskirche mitten in der Kreuzung begraben...“⁶⁵ Tehát Bercsényi francia ezredes Schotte úr házában, a Herrengasse-n — mely ház ma is megtalálható a Herrenstrasse 6. szám alatt⁶⁶ —, 1762. február 8-án hunyt el, majd még aznap délután 1 órakor eltemették a Jakobikirche, azaz a Jakab templom közepén. (Gróf Bercsényi Miklós Ferenc római katolikus vallású volt, de mivel a városban nem volt katolikus templom, illetve egyházközség, ezért temették el az egyik evangélikus templomban.)

A fentebb említett krónika 1906-os kiadásának e témára vonatkozó lábjegyzete alapján egy másik, 1903-ban megjelent könyvben további adatokat találtam a síremlékről, valamint a sírfelirat pontos szövegére is itt akadtam rá.⁶⁷ Ezek szerint

63 *Boissau*, 2006. 181. p.

64 *Le Cabinet Historique. Revue mensuelle Contenant, avec un texte et des Pièces inédites, intéressantes ou peu connues. Tome 10. Paris, 1864. 101. p.*

65 *Chronik der Stadt Mühlhausen in Thüringen. Band III. Herausgegeben: Reinhard Jordan. Mühlhausen, 1906. 214. p.*

66 <http://www.momentmagazin.de/2007/10/10/der-ackerburgerhof-herrenstrasse-6-in-muhlhausen>

67 *Inscriptiones Mulhusinae. Die öffentlichen Inschriften der Stadt Mühlhausen in Thüringen. Gesammelt: W. Bader. Mühlhausen, 1903. 28. p.*

a sírkő az oltár mellett, annak a jobb oldalán, közvetlenül a falra rögzítve állt. A későbarokk stílusú, márványszerű gipszből készült síremlék három részre volt, illetve — mint ahogyan a városi múzeum egyik munkatársa által küldött néhány friss fényképből is kiderül — van tagolva. Felül a gróf Bercsényi család címere látható, azt körbefutva pedig a Bercsényi huszárezred jelmondata, az „OMNIA SI PERDAS FAMAM SERVARE MEMENTO“, azaz „Ha mindent el is veszítesz, ügyelj a jó híred megőrzésére” olvasható. Középen az elhunyt neve és címei szerepelnek: „D. O. M. S. / ILLUSTRISSIMUS ET PRAEPOTENTISSIMUS DOMIN. / DOMINUS NICOLAUS COMES DE BERCHENY / DE SZEKES / SACRAE REGIAE MAJESTATIS CHRISTIANISSIMAE / SUPREMUS REGIMINIS HUSSARORUM SUI / NOMINIS PRAEFECTUS, ORDINIS REGII ET / MILITARIS SANCTI LUDOWICI EQVES, / SACRAE MAJESTATIS REGIAE POLONIARUM, / LOTHARINGIAE ET BARRENSIS DUCIS / PRIMARIUS PRIMI ORDINIS CUBICULARIUS, / GUBERNATOR COMMERCIENTIS, LOTHARINGIAE / SUPRÉMUS STABULI MAGISTER DESIGNATUS / HIC REQUIESCIT“, azaz röviden, itt nyugszik székesi gróf Bercsényi Miklós, a legkeresztényebb király huszárezredének kinevezett parancsnoka, a Szent Lajos Rend lovagja, Lengyelország királyának, Lotaringia és Bar fejedelmének első kamarása, Comercy kormányzója, Lotaringia főlovászmestere. A síremlék alsó részén, a talapzaton pedig gróf Bercsényi Miklós Ferenc születési és halálozási dátumai olvashatóak: „NAT. A. D. XXVI. NOV. MDCCXXXVI / DEFUNCT. A. D. VIII. FEBRUA. MDCCCLXII.“, azaz született 1736. november 26-án, meghalt 1762. február 8-án.

A Mühlhausen-i Jakab templom épülete ma is áll, igaz már nem egyházi célokot szolgál, hanem 2004. április 2-a óta ebben működik a város könyvtára. Bercsényi ezredes 221 cm magas és 93 cm széles síremléket azonban — még 1981-ben — átszállították a szomszédos Mária templomba, a Marinekirche-be, mely épület ma már szintén nem „Isten háza”, hanem a városi múzeum egyik — jelenleg éppen felújítás alatt álló — kiállítóhelye.⁶⁸ És, hogy mi lett a sorsa gróf Bercsényi Miklós Ferenc földi maradványainak? 1999 és 2002 között a Jakab templomban ugyan folytak régészeti feltárások, de Bercsényi ezredes csontjainak beazonosítására nem került sor. A régészeti munkálatok befejeztével a feltárt maradványok egy része a városi temetőbe, egy közös tömegsírba került, míg

68 *Peter Bühner*: Verfall und Sanierung – Das Ringen eine neue Nutzung im 19. und 20. Jahrhundert. In: Mühlhäuser Beiträge. Sonderheft 14. Mühlhausen, 2005. 165. p.; *Winfried Korf*: Die Jacobikirche zu Mühlhausen. Geschichte – Baugeschichte – Ausstattung. In: Mühlhäuser Beiträge. Heft 10. Mühlhausen, 1987. 34. p.

mások a templom padozata alatt maradtak. Így Bercsényi gróf földi maradványai jelenleg vagy az Eisenacher Landstrasse-i városi temetőben, vagy ami — az ásatást végző régész szerint — a legvalószínűbb, a Jakobikirche, azaz a jelenlegi Stadtbibliothek épülete alatt találhatóak.⁶⁹

Mivel Mühlhausen-ben ekkoriban még nem volt római katolikus egyházközség, ezért a legközelebbi római katolikus plébánia, a Bickenriede-i anyakönyveiben — melyek az Erfurt-i püspöki levéltárban (Bistumarchiv Erfurt) találhatóak — próbáltam megtalálni a bejegyzést, de sikertelenül, azokban nem szerepelt. A XVIII. század második felében — főleg a katonák számára — időnként cisztercita szerzetesek tartottak misét Mühlhausen-ben. Az ő legközelebbi apátságuk pedig az 1803-ban megszűnt Reifenstein-i cisztercita kolostor volt. A kolostor a Kleinbartolff-i római katolikus plébánia filiája volt. Ennek az anyakönyvei — melyekben előfordul több Mühlhausen-i bejegyzés is — jelenleg a Niederorschel-i római katolikus plébánián (Katholisches Pfarramt St. Marien in Niederorschel) találhatóak, de azokba sem jegyezték be gróf Bercsényi Mikós Ferenc halálesetét.

Ezután a Mühlhausen-i evangélikus egyház, egyházközségek anyakönyveit próbáltam felkutatni. Hosszas keresés után végül kiderítettem, hogy azok nem a Weimar-ban lévő türingiai állami főlevéltárban (Thüringisches Hauptstaatsarchiv Weimar), nem a Gotha-ban lévő türingiai állami levéltárban (Thüringisches Staatsarchiv Gotha), nem a Mühlhausen-i városi levéltárban (Stadtarchiv Mühlhausen) és nem is az Eisenach-ban lévő türingiai evangélikus levéltárban (Landeskirchenarchiv der Evangelisch-Lutherischen Kirche in Thüringen), hanem a Mühlhausen-i kerületi evangélikus levéltárban (Evangelisches Kirchenkreisarchiv Mühlhausen) találhatóak. Igaz, azok jelenleg (2011 februárjában) nem az állandó őrzési helyükön, hanem Magdeburg-ban, a szászországi evangélikus egyház levéltárában (Archiv der Evangelischen Kirche der Kirchenprovinz Sachsen) vannak, ahol éppen mikrofilmre másolják őket. Tőlük tudtam meg, hogy a Mühlhausen-i Jakobikirche anyakönyvei csak 1764-ben kezdődnek, előtte a templom a szomszédos Marienkirche filiája volt. Ez utóbbi anyakönyveiben azonban nem található az ezredes halotti bejegyzése. Ugyancsak nem szerepel a keresett haláleset a többi, már akkoriban is működő Mühlhausen-i evangélikus egyházközség (Divi Blasii, St. Petri, St. Nicolai, Allerheiligen) matrikulájában sem.

Nagy valószínűséggel gróf Bercsényi Miklós Ferencet az ezrede lelkésze temette el és így nyilván ő volt az is, aki anyakönyvezte az elhunytát. Sajnálatos

69 Steffi Maass és Wulf Walther (Mühlhäuser Museen) írásbeli közlései.

módon a Bercsényi huszárezrednek nincsenek halotti matrikukái a francia hadtörténeti szolgálat (Service historique de la défense) levéltárában és az ezredes — ugyanott őrzött — személyes iratai között sem található egy esetlegesen kiállított halotti anyakönyvi kivonat.⁷⁰

A fentebb idézett sírfeliratból és a Mühlhausen-i krónikából azonban egyértelműen tudjuk, hogy gróf Bercsényi Miklós Ferenc 1762. január 8-án, 26 éves korában halt meg Mühlhausen-ben és még aznap, délután 1 órakor temették el a helyi evangélikus Jakab templomban.

9. Gróf Bercsényi Erzsébet Felícia (*Elisabeth Félicité comtesse de Bercheny*)

Egyes szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi László Ignác és Anne Catherine Girard de Wiet kilencedik gyermeke, Erzsébet Felícia a franciaországi Luzancy-ban, 1738. február 25-én látta meg a napvilágot.⁷¹ Boissau tábornok szerint viszont 1738. november 25-én született Luzancy-ban.⁷²

Az eredeti, francia nyelvű keresztelési anyakönyvi bejegyzést a Seine-et-Marne megyei levéltárban (Archives départementales de Seine-et-Marne) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Ladislas Comte de Berchini” brigadéros és „Anne Catherine de Girard” lánya, „Elisabeth Félicité” 1738. február 25-én született Luzancy-ban és még aznap megkeresztelték a helyi római katolikus plébániatemplomban.⁷³

Egyes szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Erzsébet Felícia a franciaországi Luzancy-ban, 1738. március 1-én hunyt el.⁷⁴ Boissau tábornok szerint viszont 1738. november 29-én halt Luzancy-ban.⁷⁵

Az eredeti, francia nyelvű halotti anyakönyvi bejegyzést a Seine-et-Marne megyei levéltárban (Archives départementales de Seine-et-Marne) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Ladislas Comte de Berchini” tábornok és „Anne Catherine de Girard” lánya, „Elisabeth Félicité” 1738. március

70 Service historique de la défense. 1 Ye 1861. Dossier personnel du Colonel de Bercheny.

71 Forster, 1925. 208. p.; Zachar, 1987. 275. p.

72 Boissau, 2006. 206. p.

73 ADSM. Registres paroissiaux. Pairie catholique Luzancy. 6 E 282/2.

74 Forster, 1925. 208. p.; Zachar, 1987. 275. p.

75 Boissau, 2006. 206. p.

1-én, két-három (helyesebben négy) napos korában hunyt el Luzancy-ban és még aznap eltemették a helyi római katolikus plébániatemplomban.⁷⁶

10. Gróf Bercsényi Szaniszló Katalin (Stanislas Catherine comte de Berchény)

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi László Ignác és Anne Catherine Girard de Wiet tizedik gyermeke, Szaniszló Katalin franciaországi Lunéville-ben, 1739. július 27-én látta meg a napvilágot.⁷⁷

Az eredeti, francia nyelvű keresztelési anyakönyvi bejegyzést a Meurthe-et-Moselle megyei levéltárban (Archives départementales de Meurthe-et-Moselle) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Ladislas Comte de Berchiny” tábornok és „Catherine de Girard” fia, „Stanislas Catherine” nevű fiúgyermek 1739. július 27-én született Lunéville-ben és másnap, július 28-án keresztelték meg a város római katolikus Szent Jakab (Saint Jacques) plébániatemplomában.⁷⁸

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Szaniszló Katalin a franciaországi Lunéville-ben, 1740. február 3-án hunyt el.⁷⁹

Az eredeti, francia nyelvű halotti anyakönyvi bejegyzést a Meurthe-et-Moselle megyei levéltárban (Archives départementales de Meurthe-et-Moselle) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Berchigny” úr lánya — mely nyilván téves bejegyzés, mivel a gyermek fiú volt és Szaniszló Katalinnak hívták —, „Catherine Stanislas” 1740. február 3-án halt meg Lunéville-ben és ismeretlen időpontban temették el a város római katolikus temetőjében.⁸⁰

76 ADSM. Registres paroissiaux. Pairie catholique Luzancy. 6 E 282/2.

77 *Forster*, 1925. 208. p.; *Zachar*, 1987. 275. p.; *Boissau*, 2006. 206. p.

78 ADMM. Registres paroissiaux. Pairie catholique St. Jacques Lunéville. 5 Mi 328/R 12. (E 38. Fol. 39.)

79 *Zachar*, 1987. 275. p.; *Boissau*, 2006. 206. p.

80 ADMM. Registres paroissiaux. Pairie catholique St. Jacques Lunéville. 5 Mi 328/R 17. (E 39. Fol. 20.)

11. Gróf Bercsényi Katalin Erzsébet
(*Catherine Elisabeth comtesse de Bercheny*)

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi László Ignác és Anne Catherine Girard de Wiet tizenegyedik gyermeke, Katalin Erzsébet a franciaországi Lunéville-ben, 1742. január 15-én látta meg a napvilágot.⁸¹

Az eredeti, francia nyelvű keresztelési anyakönyvi bejegyzést a Meurthe-et-Moselle megyei levéltárban (Archives départementales de Meurthe-et-Moselle) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Ladislas Comte de Bercheny” tábornok és „Anne Catherine Girard” lánya, „Catherine Elisabeth” 1742. január 15-én született Lunéville-ben és még aznap megkeresztelték a város római katolikus Szent Jakab (Saint Jacques) plébániatemplomában.⁸²

Egyes szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Katalin Erzsébet nővér a franciaországi Flines-i cisztercita apátságban, 1765-ben hunyt el.⁸³ Boissau tábornok szerint viszont 1766. március 26-án halt meg.⁸⁴

Sajnálatos módon Bercsényi nővér halotti anyakönyvi bejegyzését — apátnő nővéréhez hasonlóan — nem sikerült megtalálnom. Az egykori apátság mellett fekvő Flines-lez-Râches, Lailaing és Anhiers római katolikus anyakönyveiben — melyek a Nord megyei levéltárban (Archives départementales du Nord) találhatóak — nem szerepel a keresett bejegyzés. Ugyancsak nincs Douai város katolikus anyakönyveiben, melyek a Douai-i városi levéltárban (Archives municipales de Douai) találhatóak. Mint már említettem, Michel Vangheluwe, a megyei levéltár igazgatójának közlése szerint magának az apátságnak voltak saját anyakönyvei, de azok valószínűleg megsemmisültek!⁸⁵ Ezek a matrikulák ugyanis nincsenek sem a már említett Nord megyei levéltárban (Archives départementales du Nord), sem a Douai-i városi levéltárban (Archives municipales de Douai), valamint a Lille-i érseki levéltárban (Archives du diocèse de Lille) és a Cambrai-i érseki levéltárban (Archives du diocèse de Cambrai) sem.

Szerencsére azonban — az apátnő nővérénél már említett — francia forráskiadványban megtaláltam gróf Bercsényi Katalin Erzsébet egykori sírfeliratát is, mely szerint : „Ici gist très haute et très illustre demoiselle

81 Zachar, 1987. 275. p.; Boissau, 2006. 206. p.

82 ADMM. Registres paroissiaux. Paroisse catholique St. Jacques Lunéville. 5 Mi 328/R 12. (E 41. Fol. 4.)

83 Zachar, 1987. 278. p.; Zachar, 1993. 62. p.

84 Boissau, 2006. 208. p.

85 Michel Vangheluwe írásbeli közlése.

mademoiselle Catherine de Bercheny, soeur de madame Sophie de Bercheny, abbesse de ce monastère, fille de Monsieur le comte de Bercheny, grand écuyer du roi de Pologne, gouverneur de Commercy, et de très haute et très puissante dame madame Anne-Catherine de Wiet, décédée le 26 mars 1766, âgée de 23 ans. Une mort précieuse couronna ses longues souffrances et sa résignation constante. Requiescat in pace.”⁸⁶

Tehát gróf Bercsényi Katalin Erzsébet nővér 1766. március 26-án, 23 éves korában hunyt el és a Flines-i apátsági templomban temették el. (Mint már említettem, az apátság a Nagy Francia Forradalom során elpusztult és XIX. század közepére az utolsó kövei is eltűntek. Így Bercsényi nővér síremléke is megsemmisült.)

12. Gróf Bercsényi Ferenc Antal (*François Antoine comte de Bercheny*)

A szakirodalmi források⁸⁷ és a legújabb magyar lexikonok⁸⁸ szerint gróf Bercsényi László Ignác és Anne Catherine Girard de Wiet tizenkettedik és egyben utolsó gyermeke, Ferenc Antal a franciaországi Lunéville-ben, 1744. január 17-én látta meg a napvilágot.

Az eredeti, francia nyelvű keresztelési anyakönyvi bejegyzést a Meurthe-et-Moselle megyei levéltárban (Archives départementales de Meurthe-et-Moselle) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Ladislas Comte de Bercheny” tábornok és „Anne Catherine Girard” fia, „François Antoine” 1744. január 17-én született Lunéville-ben és még aznap megkeresztelték a város római katolikus Szent Jakab (Saint Jacques) plébániatemplomában.⁸⁹

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Ferenc Antal és első felesége, Anna Louise Adélaïde Thomas de Pange márkinő a franciaországi Luzancyban, 1769. január 30-án kötöttek házasságot.⁹⁰

86 *Leuridan*, 1914. 450. p.

87 *Forster*, 1925. 209. p.; *Zachar*, 1984. 402. p.; *Zachar*, 1987. 276. p.; *Zachar*, 1993. 63. p.; *Boissau*, 2006. 207. p.

88 MKL. 759. p.; MNI. 648. p.; ÚMÉL. 652. p.

89 ADMM. Registres paroissiaux. Paroisse catholique St. Jacques Lunéville. 5 Mi 328/R 12. (E 43. Fol. 6.)

90 *Forster*, 1925. 196. p.; *Zachar*, 1984. 406. p.; *Zachar*, 1987. 248. p.; *Zachar*, 1993. 64. p.; *Boissau*, 2006. 209. p.

Gróf Bercsényi Ferenc tábornok
Musée de l'Armée (Paris)

Az eredeti, francia nyelvű házassági anyakönyvi bejegyzést a Seine-et-Marne megyei levéltárban (Archives départementales de Seine-et-Marne) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „François Antoine Comte de Berchény de Szekés” ezredes és — „Jean Baptiste Thomas de Pange”, Pange márkija és „Marie Adelaïde de Chambon d’Arbouville” lánya — „Anne Lotuise Adaelaïde Thomas de Pange” kisasszony 1769. január 30-án házasodtak össze a Luzancy-i római katolikus plébániatemplomban.⁹¹

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Ferenc Antal és második felesége, Prudence Thérèse Adelaïde de Santo Domingo márkinő a franciaországi Párizsban, 1777. december 16-án kötöttek házasságot.⁹² Báró Forster Gyula 1929-ben megjelent monográfiájában pedig közölte ennek a házasságnak az anyakönyvi kivonatát, mely szerint az esküvőre a Saint Eustache templomban került sor.⁹³

Párizs egyházi anyakönyvei a Nagy Francia Forradalom után a főváros levéltárába kerültek. Itt azonban 1871-ben, a kommün alatt a matrikulák nagy része elégett és így a római katolikus Szent Euszták plébánia (Paroisse catholique Saint Eustache) anyakönyvei is hamuvá lettek. Szerencsére a párizsi fővárosi levéltárban (Archives de Paris) megtalálható Bercsényi tábornok 1864-ben — az eredeti házasságlevél alapján — kiállított házassági anyakönyvi kivonata. Ezen, 1929-ben már publikált,⁹⁴ francia nyelvű dokumentum szerint a megözvegyült „François Antoine Comte De Bercheny” ezredes és — „Louis Marquis de Santo Domingue” és „Anne Madeleine Merger” lánya — „Prudence Thérèse Adelaïde De Santo Domingue” kisasszony 1777. december 16-án házasodtak össze a párizsi római katolikus Szent Euszták (Saint Eustache) plébániatemplomban.⁹⁵

Egyes szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Ferenc Antal nyugalmazott francia tábornok az angliai Londonban, 1811. január 25-én hunyt el.⁹⁶ Boissau tábornok szerint viszont 1811. január 15-én halt meg Londonban.⁹⁷ Megemlítenéd még, hogy Thaly Kálmán kutatásai szerint Bercsényi tábornok nem Angliában, hanem Magyarországon, közelebbről pedig a Pozsony vármegyei Vedrődön (ma a

91 ADSM. Registres paroissiaux. Paroisse catholique Luzancy. 1 Mi 49.

92 Forster, 1925. 174. p.; Zachar, 1984. 406. p.; Zachar, 1987. 278. p.; Zachar, 1993. 64. p.; Boissau, 2006. 193. p.

93 Forster, 1929. 20. p.

94 Foester, 1929. 20–21. p.

95 Archives de Paris (a továbbiakban: AP). État civil reconstitué. Première reconstitution de l'état civil parisien. Actes de mariage. 5Mi1 2004.

96 Forster, 1925. 212. p.; Zachar, 1984. 407. p.; Zachar, 1987. 292. p.; Zachar, 1993. 65. p.

97 Boissau, 2006. 196. p.

szlovákiai Voderady), 1809-ben hunyt el.⁹⁸ Azonban ez a feltevés már az 1920-as években megdőlt, mivel báró Forster Gyula nem találta meg a halotti bejegyzését Vedrődön és egyértelműen megállapította, hogy gróf Bercsényi Ferenc Antal Londonban, 1811. január 25-én hunyt el.⁹⁹

Mivel a XIX. század elején még igen kevés római katolikus egyházközség működött az angol fővárosban, így nem lett volna túlságosan nehéz azokat felkutatnom. A Westminster-i római katolikus érseki levéltárban (Westminster Diocesan Archives) azonban egyáltalán nincsenek ebből az időszakból származó halotti anyakönyvek. Franciaország londoni nagykövetségének Little George Street-i katolikus kápolnájának (French Chapel of The Annunciation) 1793-tól fennmaradtak — Nantes-ben, a diplomáciai levéltárban (Archives diplomatiques de Nantes) — ugyan a matrikulái, de azokban nem szerepel gróf Bercsényi Ferenc emigráns tábornok halotti bejegyzése.

Végül, hosszas kutatás után — egy angol genealógiai adatbázis segítségével¹⁰⁰ — a londoni fővárosi levéltárban (London Metropolitan Archives) találtam meg a keresett dokumentumot. Az eredeti és eddig publikálatlan, angol nyelvű temetői anyakönyvi bejegyzés szerint “Francois Antoine Bercseny” nem 1811-ben, hanem 1810. január 25-én, 66 éves korában hunyt el Londonban és január 27-én — 15 sillingért, mely viszonylag költséges temetés volt akkoriban — temették el a Camden-i Euston Road-i Szent Pongrác anglikán plébánia (Saint Pancras Anglican Parish) temetőjének 3. parcellájában.¹⁰¹

A Szent Pongrác templom (Saint Pancras Church) régi temetője, pontosabban annak a legnagyobb része már nincs meg. Az a parcella pedig, amelyben Bercsényi tábornok nyugodott a Saint Pancras pályaudvar részét képezi, így földi maradványai felett most sínek futnak, vonatok dübörögnek.¹⁰² A London ezen részén ásásokat végző régész, Philip A. Emery közlése szerint ugyan jónéhány sírkő megmaradt — például a templomkertben —, de sajnálatos módon gróf Bercsényi Ferenc Antalé nem található köztük.¹⁰³

98 *Thaly*, 1889. 40. p.

99 *Forster*, 1925. 212. p.

100 <http://www.ancestry.co.uk>

101 London Metropolitan Archives. P90/PAN1. Saint Pancras Parish Church, Euston Road, Camden. Register of Burials. X097/267.

102 *Phil Emery: End of the Line*. In: *British Archaeology*, May-June 2006. 11–15. p.; *Phil Emery-Pat Miller: Archaeological findings at the site of the St. Pancras Burial Ground and its vicinity*. In: *London Archaeologist*, Winter 2010/2011. 290–297. p.

103 Phillip A. Emery írásbeli közlése.

III. Generáció¹⁰⁴

8/1. Gróf Bercsényi Cecília Adél (*Cécile Adélaïde comtesse de Bercheny*)

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Miklós Ferenc és Agnès Victoire Berthelot de Baye bárónő első gyermeke, Cecília Adél a franciaországi Lunéville-ben, 1759. január 27-én látta meg a napvilágot.¹⁰⁵

Az eredeti, francia nyelvű keresztelési anyakönyvi bejegyzést a Meurthe-et-Moselle megyei levéltárban (Archives départementales de Meurthe-et-Moselle) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Nicolas François Comte de Berchény” ezredes és „Agnès Victoire de Baye” lánya, „Cecile Adélaïde” 1759. január 27-én született Lunéville-ben és még aznap megkeresztelték a város római katolikus Szent Jakab (Saint Jacques) plébániatemplomában.¹⁰⁶

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Cecília Adél a franciaországi Lunéville-ben, 1759. május 5-én hunyt el.¹⁰⁷

Az eredeti, francia nyelvű halotti anyakönyvi bejegyzést a Meurthe-et-Moselle megyei levéltárban (Archives départementales de Meurthe-et-Moselle) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Nicolas François Comte de Bercheny” ezredes és „Agnès Victoire de Baye” lánya, „Cecile Adélaïde” 1759. május 5-én, három hónapos korában halt meg Lunéville-ben és másnap, május 6-án temették el a város római katolikus Szent Jakab (Saint Jacques) plébániatemplomában.¹⁰⁸

104 A III. generációba tartozó négy személy gróf Bercsényi Miklós Ferenc és Agnès Victoire Berthelot de Baye bárónő (8/1–2.), illetve gróf Bercsényi Ferenc Antal és Thérèse Prudence Adélaïde de Santo Domingo márkinő (12/1–2.) két-két gyermeke volt.

105 *Forster*, 1925. 208. p.; *Zachar*, 1987. 303. p.; *Zachar*, 1993. 63. p.

106 ADMM. Registres paroissiaux. Pparoisse catholique St. Jacques Lunéville. 5 Mi 328/R 14. (E 58. Fol. 10.)

107 *Zachar*, 1987. 303. p.; *Zachar*, 1993. 63. p.

108 ADMM. Registres paroissiaux. Pparoisse catholique St. Jacques Lunéville. 5 Mi 328/R 19. (E 58. Fol. 65.)

8/2. Gróf Bercsényi János Ferenc (Jean François comte de Bercheny)

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Miklós Ferenc és Agnès Victoire Berthelot de Baye bárónő második gyermeke, János Ferenc a franciaországi Lunéville-ben, 1760. október 21-én látta meg a napvilágot.¹⁰⁹

Az eredeti, francia nyelvű keresztelési anyakönyvi bejegyzést a Meurthe-et-Moselle megyei levéltárban (Archives départementales de Meurthe-et-Moselle) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Nicolas François Comte de Bercheny” ezredes és „Agnès Victoire de Baye” fia, „Jean François” 1760. október 21-én született Lunéville-ben és még aznap megkeresztelték a város római katolikus Szent Jakab (Saint Jacques) plébániatemplomában.¹¹⁰

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi János Ferenc a franciaországi Lunéville-ben, 1762. augusztus 7-én hunyt el.¹¹¹

Az eredeti, francia nyelvű halotti anyakönyvi bejegyzést a Meurthe-et-Moselle megyei levéltárban (Archives départementales de Meurthe-et-Moselle) találtam meg. Az eddig publikálatlan dokumentum szerint „Nicolas François Comte de Bercheny” ezredes és „Agnès Victoire de Baye” fia, „Jean François” 1762. augusztus 7-én, 19 (helyesebben 22) hónapos korában halt meg Lunéville-ben és másnap, augusztus 8-án temették el a város római katolikus Szent Jakab (Saint Jacques) plébániatemplomában.¹¹²

*12/1. Gróf Bercsényi Klementina Magdolna Valentina
(Clémentine Madeleine Valentine comtesse de Bercheny)*

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Ferenc Antal és Prudence Thérèse Adélaïde de Santo Domingo márkinő első gyermeke, Klementina Magdolna Valentina a franciaországi Párizsban, 1778. szeptember 26-án látta meg a napvilágot.¹¹³ Báró Forster Gyula, az 1929-ben megjelent monográfiájában pedig

109 Forster, 1925. 208. p.; Zachar, 1987. 303. p.; Zachar, 1993. 63. p.

110 ADMM. Registres paroissiaux. Paroisse catholique St. Jacques Lunéville. 5 Mi 328/R 14. (E 59. Fol. 104.)

111 Zachar, 1987. 303. p.; Zachar, 1993. 63. p.

112 ADMM. Registres paroissiaux. Paroisse catholique St. Jacques Lunéville. 5 Mi 328/R 20. (E 61. Fol. 109.)

113 Forster, 1925. 175. p.; Zachar, 1987. 264. p.; Zachar, 1993. 65. p.; Boissau, 2006. 209. p.

közölte ennek a születésnek az anyakönyvi kivonatát, mely szerint a keresztelőre a Madeleine de la Ville l'Évêque templomban került sor.¹¹⁴

Mint már említettem, Párizs egyházi anyakönyvei a Nagy Francia Forradalom után a főváros levéltárába kerültek. Itt pedig 1871-ben, a kömmün alatt a matrikulák nagy része elégett. Így a római katolikus Szent Mária Magdolna plébánia (Paroisse catholique Sainte Marie Madeleine de la Ville l'Évêque) anyakönyvei is hamuvá lettek. Szerencsére azonban párizsi fővárosi levéltárban (Archives de Paris) megtalálható a grófnő 1864-ben — az eredeti keresztlevele alapján — kiállított születési anyakönyvi kivonata. Ezen, 1929-ben már publikált,¹¹⁵ francia nyelvű dokumentum szerint „François Antoine Ladislas comte de Berchény” ezredes és „Prudence Adélaïde Thérèse de Santo Domingo” lánya, „Clémentine Madeleine Valentine” 1778. szeptember 26-án született Párizsban, a rue Verte-n és még aznap megkeresztelték a párizsi római katolikus Szent Mária Magdolna (Sainte Marie Madeleine de la Ville l'Évêque) plébániatemplomban.¹¹⁶

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Klementina Magdolna Valentina és Emmanuel Marie Joseph d'Hennezel gróf a franciaországi Luzancy-ban, 1790. november 16-án kötöttek házasságot.¹¹⁷

Az eredeti, francia nyelvű keresztelési anyakönyvi bejegyzést a Seine-et-Marne megyei levéltárban (Archives départementales de Seine-et-Marne) találtam meg. Az 1929-ben már publikált¹¹⁸ dokumentum szerint „Valentine Madeleine Bercheny” kisasszony és — „Antoine Charles comte D'hennezel” és „Gaspardine Alexandrine D'hennezel” fia — „Emmanuel Marie Joseph D'hennezel” kapitány 1790. november 16-án házasodtak össze a Luzancy-i római katolikus plébániatemplomban.¹¹⁹

A szakirodalmi források semmilyen adatot nem közölnek gróf Bercsényi Klementina Magdolna Valentina haláláról. Egy francia genealógiai adatbázis szerint azonban Nice-ben (Nizzában), 1863. április 2-án hunyt el.¹²⁰

Ezen közlés alapján sikerült is megtalálnom Nice-ben, az Alpes-Maritimes megyei levéltárban (Archives départementales des Alpes-Maritimes) d'Hennezel-

114 Forster, 1929. 22. p.

115 Foester, 1929. 22–23. p.

116 AP. État civil reconstitué. Première reconstitution de l'état civil parisien. Actes de naissance. 5Mi1 55.

117 Forster, 1925. 198. p.; Zachar, 1987. 265. p.; Zachar, 1993. 65. p.; Boissau, 2006. 194. p.

118 Forster, 1929. 23–24. p.

119 ADSM. Registres paroissiaux. Paroisse catholique Luzancy. 1 Mi 50.

120 <http://www.genealogie-bisval.net>

né halotti anyakönyvi bejegyzését. Az eredeti és eddig publikálatlan, francia nyelvű dokumentum szerint pedig „D’Hennezel (comte Emmanuel)” özvegye, „Clémentine Madeleine de Bercheny (comtesse)” 1863. április 2-án, este 6 órakor, 84 éves korában hunyt el Nice-ben, a — közvetlenül a tengerpart mellett — Boulevard du Midi-n lévő Hotel Paradise-ben.¹²¹

*12/2. Gróf Bercsényi Fülöp Henrik László
(Philippe Henri Ladislas comte de Bercheny)*

Egyes szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi Ferenc Antal és Prudence Thérèse Adélaïde de Santo Domingo márkinő második gyermeke, László János Fülöp Párizsban, 1781. október 13-án látta meg a napvilágot.¹²² Mások szerint viszont 1781. október 1-én született a francia fővárosban.¹²³

Boissau tábornok véleménye szerint a gróf Bercsényi család utolsó fíсарját ugyanott keresztelték meg, ahol a nővérét, azaz a Madeleine de la Ville l’Évêque templomban.¹²⁴ De, mint korábban már többször is említettem, Párizs egyházi anyakönyvei a Nagy Francia Forradalom után a főváros levéltárába kerültek. Itt pedig 1871-ben, a kömmün alatt a matrikulák nagy része elégett. Így a római katolikus Szent Mária Magdolna plébánia (Paroisse catholique Sainte Marie Madeleine de la Ville l’Évêque) anyakönyvei is hamuvá lettek. Sajnálatos továbbá, hogy még csak olyan anyakönyvi kivonat sem maradt fenn, mint a nővére születéséről, vagy a szülei házasságáról.

Két — igen megbízható — francia genelógiai adatbázisból azonban kiderült, hogy a keresztnevei nem László János Fülöp, hanem Fülöp Henrik László, azaz „Philippe Henri Ladislas” voltak és 1781. október 12-én született Párizsban, „François Antoine Ladislas de Bercheny” és „Prudence Adélaïde Thérèse de Santo-Domingo” fiaként, majd a Szent Mária Magdolna (Sainte Marie Madeleine de la Ville l’Évêque) plébániatemplomban keresztelték meg.¹²⁵ Ezeket az adatokat

121 Archives départementales des Alpes-Maritimes. État civil. Mairie de Nice. Décès. Année 1863. Fol. 102. No. 398.

122 Forster, 1925. 213. p.; Forster, 1929. 28. p.; *Gyalókey Jenő*: Az utolsó Bercsényi minősítő táblázata 1830-ból. In: *Hadtörténelmi Közlemények*, 1930 (a továbbiakban: *Gyalókey*, 1930). 257. p.

123 Zachar, 1987. 264. p.; Zachar, 1993. 65. p.; Boissau, 2006. 209. p.

124 Boissau, 2006. 193. p.

125 <http://www.marne-genealogie.org>; <http://www.genealogie.com>

— a Centre Généalogique et Héraldique de la Marne munkatárásnak az elmondása szerint — egy XVIII. század végi kéziratból vették át, mely a párizsi fővárosi történeti könyvtár (Bibliothèque Historique de la Ville de Paris) tulajdonában található.¹²⁶ (Ennél bővebb információt azonban nem sikerült szerezni erről a kéziratról!)

Említésre méltó adalék, hogy a fentebb közölt három keresztnév közül ő maga bizonyosan az utolsót, a Lászlót használta. Erre bizonyíték, hogy már 1797 és 1799 között „Bercezeny Ladislaus, Graf” néven szerepelt a bécsi Theresianum intézet növendékeinek az anyakönyvében,¹²⁷ de a neve így van feltüntetve a császári-királyi katonai szolgálata alatt keletkezett összes iratában is.¹²⁸

A szakirodalmi források szerint gróf Bercsényi László nyugalmazott császári-királyi alezredes az Abaúj vármegyei Kassán (ma a szlovákiai Košice), 1835. november 28-án hunyt el.¹²⁹

Az eredeti, latin nyelvű halotti anyakönyvi bejegyzést a kassai állami levéltárban (Štátny archív v Košiciach) találtam meg. Az 1925-ben már publikált¹³⁰ dokumentum így szól: „[1835. Novembris] 28 – Illustriss. Comes Ladislaus Bertsényi – Pensionatus Vice-Colonellus – Coelebs – 52 [annorum] – Provisus – S. Joannem”.¹³¹ Azaz, a nőtlen, 52 (helyesebben 54) éves, szentségekkel ellátott méltóságos gróf Bercsényi László nyugalmazott alezredes 1835. november 28-án halt meg Kassán és ismeretlen időpontban temették el a város Szent János temetőjében.

A gróf Bercsényi család utolsó fíсарjánk a síremlékét azonban ma már hiába keresnénk Kassán. A Szent János temetőt ugyanis 1852-ben bezárták, majd a területét fokozatosan felszámolták, a sírköveit pedig eladták.¹³²

126 Marc Michon írásbeli közlése.

127 Album des kaiserl. königl. Theresianums (1746–1880). Zusammengestellt: Max Freiherrn von Gemell-Flischbach. Wien, 1880. 82. p.

128 *Gyalóky*, 1930. 257. p.; *Markó Árpád*: A Bercsényi család legutolsó tagja. Gróf Bercsényi László huszáralezredes. 1781–1835. In: Hadtörténelmi Közlemények, 1957. 1–2. sz. (a továbbiakban: *Markó*, 1957). passim.

129 *Markó*, 1957. 238. p.; *Zachar*, 1987. 268. p.; *Zachar*, 1993. 66. p.; *Boissau*, 2006. 209. p.

130 *Forster*, 1925. 214. p.

131 Štátny archív v Košiciach. Zbierka cirkevných matrík. Rímsko-katolícky farský úrad Košice. Matrika zomrelých. Inv. č. 23. Fol. 345.

132 *Forster*, 1925. 214. p.; *Markó*, 1957. 239. p.